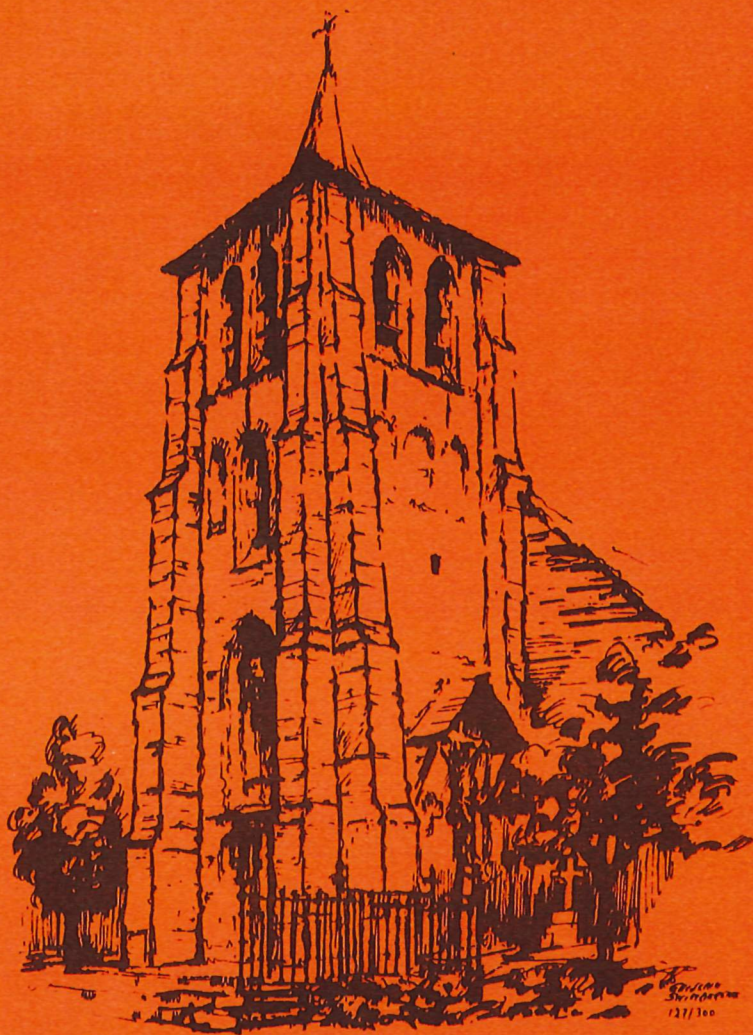

ZILLEGHEM

Verantw. Uitgever: B. Denys, Klapprozenlaan 13, 8200 Loppem-Zedelgem

JUNI 1996 - 17de JAARGANG - Nr 2
DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING
VOOR HEEMKUNDE EN GESCHIEDENIS
"PASTOOR RONSE"

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

INHOUD

- Denys Bertrand: *Pastoor Joannes Vuylsteke
en het ontstaan van de proosdij Veldegem* 47
- Cappon Géry: *De ommeloper van Zedelgem, 5de Begin, deel 1
en de kaart van P.C. Popp* 72

JUNI 1996 - 17de JAARGANG - Nr 2

REDACTIE EN BEHEER

Bertrand Denys
Patrick Arnou
Géry Cappon
Victor Deceuninck
Filip Demeyer
Michel Demeyer

Klaprozenlaan 13, Loppem
B.J. Lievensstraat 12, Zedelgem
Patrijzenhoek 9, Zedelgem
Groenestraat 29, Zedelgem
Aartrijkestraat 18, Aartrijke
Aartrijkestraat 18, Aartrijke

Lidmaatschap: 250 F

Rek. 001-0771018-41 of 738-1172056-27
Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"
Zedelgem

Studies verschenen in "Zilleghem" of uittreksels daarvan, mogen niet gebruikt noch aangehaald worden zonder te verwijzen naar dit tijdschrift en de auteur.

Ieder auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikels.

Verantw. Uitgever: Bertrand Denys, Klaprozenlaan 13, 8210 LOPPEM

PASTOOR JOANNES VUYLSTEKE EN HET ONTSTAAN VAN DE PROOSDIJ VELDEGEM

Bertrand Denys

Over de inkomsten, het bezit en de ermee gepaard gaande levensstandaard van een dorpspastoor rond de eeuwwisseling hadden wij het in ons artikel over de wijnkelder van de Zedelgemse pastoor Frederik T. Ronse (zie: Zilleghem, 16de jg. nr 4).

Ook zijn voorganger van 50 jaar eerder, Joannes Franciscus Vuylsteke, moet een bijzonder kapitaalkrachtige man geweest zijn. Hij was de stuwende, inspirerende kracht bij het ontstaan van de proosdij Veldegem en betaalde uit eigen zak 15.000 fr, zijnde één derde van de totale kostprijs, voor de bouw van de Veldegemse kerk in 1863-1865.

Toch werd niet het bescheidenste Veldegemse straatje naar hem genoemd. Ook geen gedenkplaat in de kerk! Is ondank dan toch 's werelds loon? Slechts een vervallen grafzerk op het kerkhof van Lichtervelde herinnert nog aan deze zo vrijgeevige Zedelgemse pastoor. Mocht dit artikel een late hulde- en dankbetuiging zijn voor de onbaatzuchtigheid waarmee E. H. Vuylsteke zich inzette voor de oprichting en erkenning van de proosdij Veldegem, ook al schreef hij in 1860 zijn beruchte brief over de Veldbewoners. Over de motieven van Joannes Vuylsteke en zijn opvolgers hadden de Veldegemnaren zo hun eigen ideeën, maar dat is dan weer een ander verhaal!

Grafzerk van pastoor Joannes Vuylsteke
op het kerkhof van Lichtervelde.

Toen E. H. Vuylsteke op 2 juli 1856 benoemd werd tot pastoor van Zedelgem, eiste vooral de zuidwestelijke uithoek van het Veld zijn aandacht op. In 1847 nog maar was de Sint-Laurentiuskerk vergroot door pastoor Dumortier; werk dat door Frederik Ronse denigrerend afgedaan werd als "*kunstlooze kerk met scheurdak*"⁽¹⁾. Rond 1860 was die kerk alweer te klein.

De toestand in het Veld tot omstreeks 1860.

In de staten van goed van Geleyn van Haveskercke, heer van Zedelgem (+ 1528), werd gewag gemaakt van 3 velden op Zedelgems grondgebied: Zuid-, Noord- en Westveld⁽²⁾. Voor onze studie is vooral het grootste van de drie, het Zuidveld, van belang. Dit veld bedekte de huidige parochies Veldegem en Sint-Elooi bijna helemaal.

Volgens de ommeloper van Zedelgem, in 1674 opgemaakt door Pieter Lust, bedroeg het gecultiveerde gebied ongeveer 930 ha en het heidegebied 1374 ha⁽³⁾.

Om uit dat heidegebied toch enige opbrengst te halen, werden stukken ervan in cijns gegeven. In de ommeloper van 1674 komen 67 cijnzen van het Vrije voor en 25 van de heerlijkheid van den Houtschen⁽⁴⁾.

Een 82 daarvan situeerden zich in het Zuidveld, waar steeds meer mensen zich gingen vestigen... want in 1668 was in een staat van goed al sprake van "*eene coornewijntmeulene binden prochie van Zedelghem in een jeghenootte genaempt de Lepe...*" Ook "*eenen cheins met een herberghe daer op staende, genaempt de Slonse*", werd er vermeld⁽⁵⁾.

Het toenemende aantal Veldbewoners zorgde ervoor dat in 1745 een volwaardige onderpastoor voor Zedelgem aangesteld kon worden⁽⁶⁾.

Op een bepaald moment wilden alle Zedelgemnaren gebruik maken van de veldgronden. Heer Jan van Haveskercke (vele malen burgemeester van het Vrije) stond op 22 maart 1624, bij oorkonde, "*vrij geweid*" op zijn land in Zedelgem toe "*jeghens den hooftman ende de ghemeene prochiaenen van Zedelghem, ter cause van tgebruyck ende bejaghen met haerlieden beesten, midtsgaders tslaen van turven ofte vadden ende tsnijden met zichelen, gaghelte, gars, ende anders, up zeker velden, ligghende tussen Thoroult, Rudder-voorde, Lophhem, Snelleghem ende Aertrycke, alle toebehoorende mijnheer voornoemde heere... ende dat voor de somme van zeven gulden tsjaers... jaerlijks te betalen up den sittedach, wesende sdonderdaeghs voor half vasten, tot Sedelghem up de plaetse...*"⁽⁷⁾

Jacques van Haveskercke verkocht rond 1664 volgens de wet der "naerhede" 2/3 van zijn heerlijkheid en behield het onverbeurbaar derde van het familiegoed. Ridder François van Caloen werd de nieuwe eigenaar⁽⁸⁾.

De Fransen legden omstreeks 1800 beslag op deze heerlijkheden en verkochten ze openbaar.

Enkele kenmerken van de veldbodem deden ook vijvers ontstaan, maar in zijn mémoires schrijft graaf de Ferraris in 1775 dat Zedelgem weinig en dan nog kleine open vlakten in de veldgebieden had. het veldlandschap was gevarieerd en bevatte kleinere heidezones. De talrijke visvijvers, ontstaan door aanleg van dijken op het hellende terrein tussen Veldbeek en Langendijkbeek, konden volgens Ferraris gemakkelijk drooggelegd door hun hogere ligging.

Omstreeks 1775 waren heel wat vijvers in vervallen toestand. Door afschaffing van tolrechten op zeevis die landinwaarts op het kanaal Oostende-Brugge-Gent aangevoerd werd, hadden de vijvers geen enkele zin meer, verwilderden en werden moerassig grasland. In

1806 telde Zedelgem nog 61,9 ha aan vijvers. Op deze velden kwamen ook de "leemputten" voor die leem leverden voor de wanden van huizen en stallen.

De bewoners van het Veld en hun bedrijvigheid.

Over de 18de-eeuwse Zedelgemnaren (dus ook de veldbewoners) en hun bedrijvigheid worden we overvloedig geïnformeerd door de volkstellingen van 1748 en 1786, de status animarum van pastoor De Vos (1767) en de parochieregisters⁽¹⁰⁾.

Aantal inwoners van Zedelgem			
jaar:	1748	1767	1786
aantal:	1.096	1.312	1.600

Geboortecijfers van Zedelgem						
jaar:	1745	1748	1755	1763	1767	1786
%oo	36,43	38,62	41,69	41,8	42,20	38,75

Gezinssamenstelling				
Aantal gezinnen	Gezinshoofd			
	Ongehuwd	Weduwnaar	Weduwe	Echtpaar
270	6	8	34	222

Bezit			
Bewoonde huizen			Dienstpersoneel
Eigendom	In pacht	Gem. bezetting	
128	131	5 / woning	in 79 huizen

Voor de bedrijvigheid van de Zedelgemnaren (dus ook de Veldbewoners) konden we vooral veel informatie putten uit de volkstelling van 1748.

Bedrijvigheid	Gezinnen	Inwonenden
geestelijkheid, koster,...	3	8
paardeboeren	33	249
kleingebruikers (kleine boeren, vissers...)	69	330
ambtenaren	4	25
molenaars	2	9
neringdoeners en ambachtslui.	22	116
kortwoners (bezemmakers...)	74	291
zij die leefden van de dis (O.C.M.W.)		80

In het Veld waren twee bedrijvigheden erg in trek: bezembinden en klompenmaken. In het veldgebied haalden de bezemmakers het "heed" waarmee ze hun borstels fabriceerden. In de volkstelling van 1748 werden 46 bezembinders genoteerd, 21 heettrekkers en 2 "krackevrijvers".

In het Veld woonden omstreeks 1850 nog talrijke bezemmakers zoals Karel Vermeulen op het perceel G 41 en Lodewijk Dekimpe op het perceel G 47⁽¹¹⁾.

Veldgebieden tussen Brugge en Thorhout.

Detail uit de kaart van Louis Capitaine "Pays Nord Ouest due n° 7 Gand, environs de Thielt" (± 1801)

Wegen in het Veld.

Doorheen dat Zuidveld liepen enkele wegen zoals de "Lantwech" naar het Veld (Kloosterstraat + een deel van de Rembertstraat); de Peerdevoetstraat (delen van de Veldegemsestraat, Hutstraat en Kloosterstraat) maakte een verbinding tussen het veld en het gebied waar zich nu het Zedelgemse station bevindt.

De Oude Yperweg was tot 1754 (aanleg van de Theresiaanse Torhoutsesteenweg) de enige verbinding tussen Brugge en Ieper (de huidige Lepemolenstraat en Boudewijn Hapkenstraat). De Gravenweg of Wynendaeleweg was een vertakking van de Oude Yperweg en kruiste de huidige Koning Albertstraat en de Torhoutsesteenweg en leidde naar Wijnendaele (cfr. de huidige Gravenweg).

Confiscatie van "heerlijke" en "kerkelijke" goederen door de Fransen.

Rond 1800 werden "kerkelijke" en "heerlijke" goederen aangeslagen door de Franse bezetter. Adel en nieuwe rijken kochten ijverig het zogenaamde "zwart goed" op. Zo verging het ook het Zedelgemse veldgebied.

Belangrijke bezitters werden zo de van Iseghems uit Oostende (verwant aan de Franse plaatscommandant van Oostende, Arnould Muscar) (\pm 100 ha), Joseph Adriaens uit Zedelgem (63 ha), Burbure uit Dendermonde (57 ha), Jan Coppieters uit Brugge (52 ha), Vincent Coppieters uit Brugge, Debueren uit Gent, de Croeser de Berges uit Brugge, Jan de Croeser uit Brugge, de Crombrugge uit Brugge, De Keersgieter uit Brugge, de Pélichy uit Brugge, de Schietere de Caprycke uit Gent, Charles de Schietere de Loppem uit Brugge, herbergier Louis De Vleeschauwer uit Zedelgem, Aloysius de Vrière, Jacobus Du Jardinien Pieter Gilliodts uit

Brugge...

200 ha werden zo het bezit van de Brugse burgerlijke godshuizen (huidige O.C.M.W.) en 26 ha gingen naar het Bureel van Weldadigheid van Zedelgem.

Ontginning van het Veld.

Onder het Oostenrijks bewind was de ontginning van veld- en heidegebieden al aangemoedigd, maar de rijke Brugse geestelijkheid, de stad Brugge en het Brugse Vrije hadden dit altijd geboycot om redenen van aantasting van vrijheid van de eigenaars, de te hoge ontginningskosten en de te grote lasten voor de armentafel (= de dis) die de "laeten" die dan uit het veldgebied zouden wegtrekken, dienden op te vangen. Ook de Franse bezetter stimuleerde de ontginning van de veldgebieden met zijn fiscale vrijstellingwetten van december 1799 (10 jaar vrijstelling van verhoging van grondbelasting bij ontginning en 30 jaar voor omzetting tot bos). Door de overdracht van veel kerkelijke en heerlijke goederen naar de burgerij en het nijpende houttekort (1790-1800), kregen deze velden een erg speculatieve waarde.

Over de ontginners en hun methodes zal ik hier niet uitweiden.

Toch vermeld ik voor de ontginning en bebossing van het Zuidveld de namen van Pieter Maertens en zijn opdrachtgever Jean van Outryve- de Merckem.

Maertens' methode bestond erin vele dreven aan te leggen, in dambordformatie, met hoog opschietende bomen. Zijn grote kennis lag vooral in de aanplant van nieuwe bossen. De keuze van de bomen werd aangepast aan de kwaliteit van de bodem, die sterk varieerde in het Zedelgemse veld. Hij legde op Zedelgem 427,7 ha

loofbos aan en plantte 115 ha hoogstammige dennen die in 1806 al een omtrek van 1 m hadden. Zijn economische werkwijze leverde hem de mooiste bossen op, waarvoor hij de meeste lof ontving van zijn tijdgenoten-specialisten. De Belgische wet op het vruchtbaar maken van woeste gronden (1847) was voor Zedelgem bijna overbodig. In 1818 al was nog maar 64 ha (van de 2.162) woest gebleven⁽¹²⁾.

Na de landbouwcrisis van 1844 werd dan de omzetting van bos naar landbouwgrond ingezet. De opkomst van de guano-meststof werkte dit mee in de hand. In 1880 was er nog maar 191,2 ha bos meer, maar vanaf dat jaar werd dan meer naaldbos aangeplant ten behoeve van de mijnbouw⁽¹³⁾.

Ontstaan van een kern van bewoning in het Veld.

In dat sterk beboste Veld, dat zich eigenlijk over de grenzen van Torhout, Ruddervoorde en Aatrijkè heen uitstreckte, woonden in 1860 een 2500 mensen. 1200 in Zedelgem, 500 in Ruddervoorde, 100 in Aatrijke en 700 in Torhout. Ze woonden verspreid langs de "Kalsijde naar Thourout", aan de "IJzerenweg" en de "Statie" die toen pas aangelegd waren, op de gehuchten Kraeynest, Pekhoek, Veldeghem, Lepe, Kroonhoek, Stroelput, Veldeghemplaats, Thouroutstraat, Casteleynhoek, Hoogeveld, Den Hut, Zandvijver, Kalsijde naar Ruddervoorde en de Langendijk.

Veldwerk, bezembinden, klompenmaken, manden vlechten en wat stropen waren de hoofdactiviteiten in deze uithoek van Zedelgem (zie brief van pastoor Vuylsteke in bijlage). Door de grote afstand tot de centra van de naburige gemeenten (min. 5 km), bleven deze mensen grotendeels verstoken van onderwijs en godsdienstig leven. Sinds 1856 bezocht de Zedelgemse onderpastoor Louis Lawaisse de wijk 't Veld⁽¹⁴⁾.

†
BID VOOR DE ZIEL.

van den Eerw. Heer

Louis Lawaisse,

Geboren te RUYSSLEDE den 19 Oogst 1828
 In 't Seminarie van Brugge getreden 1 Oct 1851
 Altair priester gereijd den 22 December 1855
 Onderpastor te Zedelghem den 26 April 1856
 Onderpastor te Rumbke den 23 Sept. 1865
 Pastor van Steene den 23 April 1879
 Ontslaggever in Septembar 1898
 Overleden te RUMBKE den 3 Februar 1913

R. — I. — P.

Ziet daar eenen waren Israëliet, in welken er geen bedrog te vinden is.

Hij was van God en van de menschen bemind, en zijne gedachtenis blijft in zegen.

Eccli., XLV. 1.

Daar zijn er die met hun zelve en ook met anderen erede hebben; hun zelve in erede bewaren en een ander tot erede brengen.

Intusschen die best kan lijden, zal meest erede genieten. Zulk een is overwinnaar van zijn zelve; hij is meester van de wereld, vriend van Christus en erigenaam van den Hemel.

Volvoeringe Christi, II. 3.

— Deuk. A. De Poortier, Rumbke.

PASTOOR VUYLSTEKE ONDERKENT DE NOOD AAN EEN KERK EN ONDERWIJS IN HET VELD.

Pastoor Joannes Vuylsteke.

De man die de stijgende nood aan een kerk en school voor 't Veld onderkende was pastoor Joannes Vuylsteke van Zedelgem. Of was het een manier om zich gauw van deze onbeschaafde veldbewoners te ontdoen?

In het onvergetelijke massaspel "Wij, het krakkevolk", van Ignace Goethals, opgevoerd te Veldegem op 15 september 1995, kreeg pastoor Joannes Vuylsteke een eervolle rol toegewezen.

Ook Frederik Ronse schreef vol lof over deze priester die "rijk is aan goederen maar ook vrijgevig en daarbij vol ijver"⁽¹⁵⁾.

Enkele weken na de benoeming van onderpastoor Lawaisse, werd op 2 juli 1856 Joannes Vuylsteke aangesteld tot pastoor van Zedelgem. In het doopregister van de parochie Zedelgem schreef hij einde juli 1856 zijn eerste doopakte, in een verzorgd, gevormd en heel leesbaar handschrift, een ware tegenstelling met het geschrift van zijn onderpastoor Louis Lawaisse.

Joannes Vuylsteke was afkomstig van Marke waar hij op 23 januari 1806 geboren werd in het gezin van Geeraard en Isabella De Kimpe, die er de hoeve van Holvoet-Raepsaet uitbaatten. Zij kregen twee zonen die beiden priester werden: Pieter-Jozef en Joannes. Laatstgenoemde werd gewijd te Gent op 22 december 1832 en een week later benoemd tot hulppriester te Waarmaarde. Op 27 juni 1835 werd hij onderpastoor te Lichtervelde. Daar overleed zijn bij hem inwonende moeder, die weduwe was, op 27 juli 1847. Drie jaar later (1850) volgde zijn benoeming tot pastoor te Leffinge, het geboortedorp van bisschop J. Faict. Slechts 6 jaar

zou hij er blijven, vóór hij naar Zedelgem kwam.

Een staaltje van de rijkdom van de Vuylstekes beschrijft Leopold Slosse in zijn "Rond Kortrijk" (deel III, p. 1190-1193).

Op 30 augustus 1878 overleed Pieter-Joseph Vuylsteke, vrijgezel en oom van de Zedelgemse pastoor. Bij testament liet hij gedurende 5 jaar elke maand voor 50 fr. brood aan de armen bedelen, 400 gezongen missen opdragen en schonk hij 1000 fr. aan de kerkfabriek van Marke. Deze testamentaire beschikkingen werden echter door de beruchte liberale minister van Binnenlandse Zaken Bara fel gereduceerd gepubliceerd in het staatsblad van 1880 en ondertekend door Leopold II. De rabiater Bara liet daarbij niet na de clerus er van langs te geven *"considérant que les messes mentionnées au n° 2 n'intéressent pas le service du culte proprement dit, et qu'en égard à leur nombre, ils (sic) sont institués moins pour le repos de l'âme du testateur que pour procurer au clergé des avantages non autorisés par la loi."*⁽¹⁶⁾

Op 16 oktober 1878 nam Vuylsteke, na een vruchtbaar pastoraat van 22 jaar, ontslag als pastoor van Zedelgem. Twee jaar later stierf hij te Lichtervelde op 28 mei 1880 "rijk aan verdiensten", zoals Frederik Ronse schreef.

Realisaties van Joannes Vuylsteke te Zedelgem.

Te Zedelgem stichtte Joannes Vuylsteke in 1862 de "Congregatie van O.L. Vrouw-Onbevlekt".

In oktober 1874 kocht hij voor 9.700 fr het huis van Louis Van de Voorde, het schoollokaal van Julie en Adelaïde Van de Voorde en aanhorigheden, ten bate van de Zusters van Liefde van Heule. Zij dienden er een klooster en school te bouwen voor het verschaffen van vrij katholiek lager onderwijs. Wij zitten net in de periode voor

de schoolstrijd los gaat barsten.

Op 3 september 1871 stichtte Vuylsteke de "Ciskens" voor de mannen en de "Vereeniging van gebeden" voor de vrouwen. Voor de kerk kocht hij ondertussen nieuw vaatwerk en paramenten.

In 1867 werd het kerkorgel hersteld en in 1870 bestelde hij drie stalen klokken in Bocchum (Westfalen). Hij is het die het Sint-Laurentius schilderij van Desiré Mergaert liet maken voor het hoogaltaar.

Het was tussen 1860 en 1865 dat hij vooral begaan was met de verre zuidwesthoek van zijn parochie: het Veld.

Na 4 jaar pastoraat te Zedelgem, schreef hij een indringend verslag van zijn contacten met de veldbewoners en hun leefomstandigheden, wat hij naar gouverneur Vrambout zond op 18 december 1860.

Om zijn inhoudelijke waarde voor de stichting van de proosdij Veldegem, publiceren wij deze brief integraal, zowel in zijn oorspronkelijke taal, het Frans, als in vertaling in het Vlaams. Dat deze brief in de taal van Voltaire geschreven werd, is helemaal niet verwonderlijk. Een pastoor schreef in de 19de eeuw zijn boodschappen in 3 talen: in het Latijn vertrouwde hij zijn informatie aan zijn geestelijke overheid en collega's toe. In het Frans schreef hij naar de burgerlijke overheid en naar de leden van de adel. Het Nederlands was de taal van zijn brieven aan zijn parochianen, zijn onderpastoor vaak inclus.

Brief van E.H. Joannes Vuylsteke aan gouverneur Vrambout.⁽¹⁷⁾ (letterlijke weergave)

Monsieur le Gouverneur,

Il existe entre Thourhout et Zedelghem un hameau appelé Zedelghem Veld, qui comte une population de 2500 ames; repar-

ties de la maniere suivante: 1200 appartiennent à la commune de Zedelghem, 500 à celle de Ruddervoorde, 700 à la ville de Thourhout et 100 à celle d'Aertrycke. Toute cette population, Monsieur le Gouverneur, est à une distance d'environ cinq quarts de lieue du centre de l'une des communes denommées, et la seule industrie qu'elle exerce est la fabrication des ballais et vous n'ignorez pas comment ces fabricants se procurent la matiere première destinée à leur commerce!

Lorsqu'en 1856 je fus nommé à la cure de Zedelghem, le hameau en question me fut recommandé d'une maniere toute speciale par mes supérieurs! Les premières visites que j'y fis me donnerent la conviction qu'il y avait là un immense bien à reculer, mais d'un autre coté, je compris combien la lutte que j'allais entreprendre serait difficile! Figurez vous, Monsieur le Gouverneur, cette population tristement célèbre dans les annales judiciaires de la province ayant pour toute ressource le vol et le maroudage, privée de toute idée religieuse et de toute instruction; vivant, enfin sous le rapport de la moralité, dans un état voisin à celui de la brute, ajoutez à ce tableau deja si sombre l'absence de tout point d'honneur et de honte et vous aurez une faible idée des hanbitants du Zedelghem Veld!

Je luttai longtemps contre l'insuccès et je mis cependant en essai tous les moyens que me suggéra mon desir de civiliser cette population sauvage; je fis des visites hebdomadaires chez les plus abandonnés de familles, je distribuai d'abondantes aumônes, je tachai de gagner la confiance des parents, et de relever leur morale, leur dignité! Toutes mes peines eurent un résultat négatif et pendant que le peuple Belge passe à juste titre comme le peut le plus libre, le plus civilisé du monde, vous ignorez sans doute, Monsieur le Gouverneur, qu'a deux lieues et demie de votre chef lieu une population assez nombreuse vit en demi sauvage!

Je sais, Monsieur le Gouverneur, combien vos préoccupations

sont vivants pour le bonheur de la province que vous administrez avec tant de succès et d'impartialité. Je sais combien le sort de la classe prolétarienne vous préoccupe, combien vous tentez de nobles et généreux efforts pour améliorer la situation des membres déshérités de la société.

Il y a, Monsieur le Gouverneur, une grande oeuvre à réaliser au Zedelghem Veld. Cette oeuvre devrait avoir surtout un caractère civilisateur et moral. Je pense que vous êtes d'accord avec moi que la religion, l'instruction et le travail sont les trois grands éléments de la civilisation, il s'agirait donc, pour rendre ces demi-sauvages dignes de la grande famille, de bâtir une église, une école et un atelier; voilà, Monsieur le Gouverneur, le remède que j'ai trouvé, après cinq années de visites, d'exhortations et d'aumônes complètement stériles.

Je vous prie de croire, Monsieur le Gouverneur, que si je désire, comme prêtre, comme ministre de Dieu de voir ériger une nouvelle église pour cette malheureuse population abandonnée, mais je le désire aussi comme homme, désireux de remédier au malheur de mes frères.

Quant à l'exécution de cette oeuvre j'ai trouvé la famille de Madame Meerschman, de Bruges, une généreuse coopération; cette famille a compris, comme moi, tout le bien qu'il y avait à réaliser dans cette contrée semi-sauvage, et elle a généreusement mis à ma disposition les terrains nécessaires pour construire les trois bâtiments dont je viens de vous entretenir.

Quant aux ressources pécuniaires, je suis prêt à faire, de ma bourse, un grand sacrifice pour la construction de l'église si je peux compter sur les subsides que la province et l'état accordent dans des circonstances identiques.

En dehors du caractère que revêt mon projet, il en a un autre celui de l'actualité; en effet, Monsieur le Gouverneur, l'église de Zedelghem qui a été reconstruite en 1848, est devenue trop peu

spacieuse, et le conseil communal d'accord avec la fabrique de l'église renoncerait à faire une demande d'agrandissement, si mon projet pouvait se réaliser.

Quant à l'école et l'atelier je n'ai pas besoin de vous dire, Monsieur le Gouverneur, qu'ils seraient établis, le cas échéant, conformément aux prescriptions des lois et arrêtés en vigueur, et que je me soumettais à tout ce que vous pourriez exiger sous ce rapport.

Je vous demande pardon, Monsieur le Gouverneur, d'être entré dans toutes les explications qui précèdent, l'urgence et l'importance du projet, que j'ai l'honneur de vous soumettre vous rendront indulgent j'en suis persuadé.

J'aurai l'honneur de me rendre à votre audience mercredi prochain avec Monsieur Michot secrétaire communal de Zedelghem, j'espère que voudrez m'accueillir.

J. Vuylsteke
curé de Zedelghem.

Vertaling:

Mijnheer de Gouverneur,

Er bestaat tussen Torhout en Zedelghem een gehucht, Zedelgem-Veld genoemd, dat een bevolking van 2500 zielen telt op de volgende manier verspreid: 1200 behoren tot de gemeente Zedelgem, 500 tot Ruddervoorde, 700 tot Torhout en 100 tot Aartrijke. Heel deze bevolkingsgroep, mijnheer de gouverneur, woont op een afstand van ongeveer 5 km van het centrum van alle opgesomde gemeenten, en de enige bedrijvigheid die ze aan de dag legt, is de fabricatie van borstels en u weet beslist hoe deze producenten zich voorzien van de grondstoffen bestemd voor hun handel!

Toen ik in 1856 benoemd werd als pastoor van Zedelgem, werd het gehucht in kwestie mij aanbevolen door mijn geestelijke oversten op een heel speciale manier!

De eerste bezoeken die ik er aflegde overtuigden mij dat er daar immens veel goeds te doen was, maar van de andere kant begreep ik hoe moeilijk de strijd zou

zijn die ik ging ondernemen.

Stelt u zich die bevolking voor, mijnheer de goeverneur, berucht in de gerechtelijke annalen van de provincie, met als enige bestaansmiddelen diefstal en stroperij, verstoken van alle godsdienstige leer en van onderwijs; levend, ten slotte wat de zedelijkheid betreft, verkeren zij in een toestand die het dierlijke benadert, voeg bij deze al zo sombere schildering het ontbreken van enig eergevoel en schaamte en u zult een vaag idee hebben van de bewoners van het Zedelgemse Veld!

Ik streed lange tijd tegen de mislukking en ik probeerde nochtans de middelen uit die mijn verlangen om deze verwilderde bevolking te beschaven me ingaven; ik bezocht wekelijks de meest behoeftigen en de meest verlatenen van hun families, ik deelde overvloedig veel aalmoezen uit, ik probeerde het vertrouwen van de ouders te winnen en hun zedelijkheid en waardigheid op te trekken.

Al mijn inspanningen kenden een negatief resultaat en terwijl het Belgische volk terecht doorgaat als het meest vrije, het verst beschaafde van de wereld, weet u zonder twijfel niet, mijnheer de goeverneur, dat op een 13 km van uw hoofdplaats een tamelijk talrijke bevolking als halve wilden leeft!

Ik weet, mijnheer de goeverneur, hoe levendig uw bezorgdheid is voor het geluk van de provincie die u bestuurt met zoveel succes en onpartijdigheid. Ik weet hoezeer het lot van de werkende klasse uw aandacht krijgt, hoe u edele en milde inspanningen levert om de situatie van de misdeelden van onze maatschappij te verbeteren.

Er is, mijnheer de goeverneur, een groot werk te realiseren in het Zedelgemse Veld. Dat werk zou vooral een moreel en beschavend karakter moeten hebben. Ik denk dat u akkoord gaat met mij dat de godsdienst, het onderwijs en het werk de drie grote elementen van de beschaving zijn, het zou er dus om gaan, die halve wilden waardige leden van de grote familie te maken, van een kerk, een school en een atelier te bouwen; ziehier, mijnheer de goeverneur, de remedie die ik vond na 5 jaar van volledig vruchteloze (huis-)bezoeken, aansporingen en aalmoezen.

Ik smeed u te geloven, mijnheer de goeverneur, dat ik als priester, als dienaar van God, verlang een nieuwe kerk te zien oprichten voor dat ongelukkige, verlaten volk, maar dat ik het ook verlang als mens die het ongeluk van mijn broeders uit de wereld wenst te helpen.

Wat de uitvoering van dit werk betreft, heb ik in de familie de Mersseman van Brugge milde medewerking gevonden. Die familie heeft, net als ik, begrepen hoeveel goeds er te doen is in die half verwilderde streek en ze heeft me met mildheid de nodige terreinen ter beschikking gesteld om de drie gebouwen waarover ik het met u net had op te trekken.

Wat de financiële middelen betreft, ben ik bereid uit mijn beurs een groot offer te brengen voor de bouw van de kerk, als ik kan rekenen op de toelagen van provincie en staat voor dergelijke projecten.

Buiten de aard die mijn plan aanneemt, heeft het een actueel belang; inderdaad, mijnheer de gouverneur, de kerk van Zedelgem die in 1848 herbouwd is, is te weinig ruim en de gemeenteraad, in akkoord met de kerkfabriek, zou afstand doen van een vraag om vergroting indien mijn voorstel verwezenlijkt zou worden.

Wat de school en het atelier betreffen, mijnheer de gouverneur, kan ik gerust zeggen dat ze eventueel gebouwd zouden worden, conform de voorschriften van de van kracht zijnde wetten en besluiten en dat ik me zou onderwerpen aan alles wat u voor het desbetreffende zou kunnen verlangen.

Verontschuldig mij, mijnheer de gouverneur, voor al de uitleg die de hoogdringendheid en het belang van het project staven, en die ik u voorleg, u inschikkelijk zullen maken. Daarvan ben ik overtuigd.

Ik zal vereerd zijn mij volgende woensdag bij u aan te bieden voor een gesprek, samen met mijnheer Michot, gemeentesecretaris van Zedelgem. Ik hoop dat u ons zal willen ontvangen.

J. Vuylsteke
pastoor van Zedelgem.

Bouw van een kapel en pastorie in het Veld.

Voor al de bereidheid van de pastoor om 1/3 van de bouwkosten van de kerk uit eigen zak te betalen, viel bij de burgerlijke overheid in goede aarde. Arrondissementscommissaris Vandenbulcke schreef op 19 augustus 1861 aan de gouverneur: *"Wat mij betreft, steun ik zijn werk volledig (= het werk van pastoor Vuylsteke) en ik betwijfel niet dat de Deputatie ook zijn steun zal geven."*

Ook bisschop Malou zag de hoogdringendheid van het "beschaafingswerk" in: *"Ik ken geen enkele plaats in het bisdom die meer nood heeft aan godsdienstig onderwijs en morele opvoeding dan het deel van Zedelgem waar de bouw van een kerk en een pastorie gepland zijn."*⁽¹⁸⁾

En hij wist van aanpakken, de pastoor van Zedelgem. Nog vóór zijn fameuze brief aan de gouverneur, had hij al op 26 november 1860, op basis van mondelinge toezegging van de nodige bouwgrond door de weduwe Jacques de Mersseman uit Brugge, plannen en bestek van een kerk laten opmaken door de provinciale architect Pieter Buyck⁽¹⁹⁾.

In hun bijeenkomsten van 6 januari, 7 en 26 april 1861, beslisten kerkraad en gemeenteraad tot het bouwen van een kerk.

De schenkers van de grond voor de bouw van de kerk en de pastorie (percelen G 599 en G 600) waren een neef en twee nichten van Philippus Van Iseghem, die omstreeks 1850, 98 ha hoofdzakelijk beboste grond in het Veld bezaten. Deze man woonde te Gent, maar was afkomstig van Oostende. Zijn oom André was er burgemeester tijdens de Franse inval in 1795. Zijn nicht Isabelle (dochter van André) trouwde met de legendarische Arnould Muscar⁽²⁰⁾. Samen met zijn zusters Theresia en Rosalie, beheerde Philippus Van Iseghem een aanzienlijk grondbezit in het Veld. Daar hij in 1852 zonder rechtstreekse erfgenamen overleed, werd zijn nalatenschap onder zijn neef en nichten Muscar verdeeld: Adolf, Florentina en Adela. Hier dient wel opgemerkt dat hij een natuurlijke zoon had bij zijn dienstmeid Maria-Theresia Modde (° Waterland-Oudeman 26-02-1782, + gesticht van Loppem 17-08-1864): Frederic Modde. Deze man werd op een grote hoeve te Veldegem geïnstalleerd (aan de Ruddervoordsestraat, vandaag uitgebaat door Luc Devooght) en zou de pionier van het Veld worden⁽²¹⁾.

Het was vooral Florentina Muscar, weduwe van dr. Jacques de Mersseman uit Brugge in een 2de huwelijk, die de grond voor de bouw van kerk, pastorie en gemeenteschool wou schenken.

Deze familie was politiek van liberale signatuur, maar toch godsdienstig katholiek. Bij het overlijden van deze Florentina in 1879, kwamen de Veldegemse gronden in het bezit van haar enige dochter uit haar eerste huwelijk, Julia Roussel, echtgenote van Eugène Baratte de Templeuve. Rond de eeuwwisseling werden deze gronden verkaveld en verkocht. Deze parochiale weldoeners worden op marmeren platen in de Veldegemse kerk herdacht⁽²²⁾. Voor die grondbezitters was de bouw van een kerk en een school geen slechte zaak. Hun grond kreeg op slag een fikse meerwaarde.

De voorbereidende bouwprocedure nam heel het jaar 1862 en de eerste helft van 1863 in beslag.

De schenkingsakte van de bouwgrond werd verleden voor notaris Vander Hofstad te Brugge, op 18 juli 1863. Zeven aren grond veranderden van eigenaar en op 6 augustus 1863 had de aanbesteding van kerk en pastorie plaats. Pas op 25 september 1863 ondertekende koning Leopold II het K.B. dat de kerkfabriek van Zedelgem machtigde om een kerk te bouwen.

Na wijzigingen aan de plannen, was de raming van het werk opgelopen tot 47.368,28 fr. De laagste inschrijving was die van aannemer Bulckaert uit Loppem (metselaar van het kasteel van Caloen), aanbod dat wegens wantrouwen in de borgstelling, door kerkraad en gemeenteraad verworpen werd. De tweede offerte van 45.000 fr., van de Torhoutse aannemer Vanhollebeke-De Leeuw werd wel weerhouden. Op 14 oktober 1863 gaf het gemeentebestuur toestemming om de werkzaamheden te starten.

Op 17 april 1863 vroeg pastoor Vuylsteke aan het gemeentebestuur een vergunning voor 1 jaar, voor installatie van een steenoven op de percelen G 618 en 619 (links en rechts van de huidige Halfuurdreef). De typische, bruine kerkstenen werden daar gebak-

ken, eveneens op grond van de Muscars.

In de herfst van 1863 werden de fundamenten van de kerk aangelegd en vóór 15 november 1863 moest volgens het bestek de kerk tot op "*dorpelhoogte der kassijnen*" opgetrokken zijn. Pas op 25 maart 1864 zette men het metselwerk verder.

Ondertussen was de aannemer volop bezig met de bouw van de pastorie, want op 9 maart 1864 meldde pastoor Vuylsteke aan gemeentesecretaris Michot dat "*het pastoreel huis zoo ver is dat zij bezig zijn aan de tweede stegie om in korte dagen de kap er op te stellen.*"⁽²³⁾ Uit diezelfde brief vernemen we eveneens dat burge-meester Lievens van Zedelgem niet al te enthousiast leek over de realisaties in het Veld.

Op 29 april 1865 moest de zoldering nog gepleisterd, de vloer gelegd, de ramen geplaatst en de spits op de toren gezet. De pastorie was op dat moment al bewoonbaar.

In de late zomer van 1865 was de kerk af. Bouwstijl: neogotiek. Het gebouw bestond uit 3 beuken onder één dak en bezat een westertoren. Afmetingen: 26,5 m lang tot aan de communiebank. Breedte: 14,6 m. Het koor mat 9,7 m bij 8 m. Op elke zijde zaten 6 kleine ramen en één groot in het absis. Twee rijen van 7 pilaren zonder kapitelen scheidden de zijbeuken van de hoofdbeuk af. De kerk was klaar voor de inwijding op 27 september 1865.

Eigenlijk waren het gebouw en de bedienaar van de eredienst van lagere rang: in de kapel zou een proost de dienst uitmaken. Niet alle sacramenten mochten er toegediend worden. Maar dat is dan weer een andere geschiedenis.

En pastoor Vuylsteke hield woord: uit eigen zak betaalde hij één derde van de kosten van de bouw: 15.000 fr.

Zou hem, met zo'n staat van verdiensten, een vermelding op een Veldegems straatnaambord misstaan hebben?

Noten en bronnen:

- 1 RONSE Frederik, *De geschiedenis van Zedelgem en Veldegem*, uitgave Heemk. Kring pastoor Ronse voor Zedelgem en Veldegem, 1979; zie p. 127.
- 2 Rijksarchief Brugge (R.A.B.). Fonds Thibault de Boesinghe nr 360. Zie ook het gedegen artikel "*Velden, vijvers en vissers te Zedelgem 1528-1778*" van onze oud-voorzitter Jules Pollet in: Biekorf, 92ste jaar, 1992, aflevering 3 p. 233-251.
- 3 POLLET J., o.c.
- 4 Zedelgem was in 1674 een 2.304 ha groot, waarvan 1445 ha onder het Vrije en 714 ha onder den Houtschen ressorteerden. Zie ook POLLET J.: o.c.
- 5 R.A.B.: Staten van Goed Brugse Vrije, 1ste reeks, nr 14.566. Zie ook: CAPPON G. *De Lepemolen en zijn bewoners*, in ZILLEGHEM, 2de jg, nr.2, juni 1981, p. 34 e.v.
- 6 POLLET J.: *Kapelaans of onderpastoors te Zedelgem in de 18de eeuw*, in ZILLEGHEM, 15de jg., nr 4, december 1994, p. 132-145.
- 7 RONSE Fr.: o.c. p. 39
- 8 RONSE Fr.: o.c. p. 40-41
- 9 POLLET Jules: *De status animarum van pastoor Ludovicus De Vos* (inleiding + status animarum zelf), in ZILLEGHEM, 8ste jg., nr. 3, september 1987, p. 83-128
- 10 POLLET Jules, *De bevolking van Zedelgem in 1748*, in ZILLEGHEM, 13de jaargang, nr. 2, juni 1992
POLLET Jules, *De volkstelling van 1748*, in ZILLEGHEM, 13de jg., nr. 3, september 1992.
POLLET Jules, zie nr (9)
- SPANHOVE Luc, *De bevolkingsevolutie van het platteland omheen Brugge in de 18de eeuw (1725-1795)*, in Standen en Landen LVIII, West-Vlaanderen, uitg. Encyclopedische Boekhandel, Brussel, 1972, p. 79-80 en 86-87.
- 11 R.A.B., Gem. Arch. Zed. (G.A.Z.) nr. 110: Legger bij het plan Popp.
- 12 Voor de ontginning van het Veld putten we vooral uit de onuitgegeven licentiaatsverhandeling van BEERNAERT Frank: *Evolutie van "veld" en bos tussen Brugge en Torhout*, R.U.G., 1978.
- 13 BEERNAERT Frank, o.c.

Jaar	Veld-oppervlakte in ha in Zedelgem	Beboste oppervlakte in ha	Naaldbos in ha
1789	819,2	365,4	-
1801	772,2	353,9	-
1806	209,8	572,1	-
1818	64	801	-
1833	60	806	-
1844	22	-	-
1846	23,5	575,8	-
1866	36,8	336,7	-
1880	93,8	191,2	150,5
1895	-	-	185,6
1910	-	-	100,2

- 14 Over Louis Lawaisse: zie bidprentje en foto.
Onderpastoor Louis Lawaisse was erg goed bevriend met de ouders van Amaat (Ratte) Vyncke: August Vyncke-Maria-Theresia De Tollenaere.
- 15 RONSE Fr.: o.c. p. 128
- 16 SLOSSE Leopold: Rond Kortrijk (anast. herdruk). Familia et Patria, Handzame, 1977.
- 17 G.A.Z., Z.861.31, brief van pastoor Vuylsteke aan de gouverneur van West-Vlaanderen (18-12-1860)
- 18 Bisschoppelijk Archief Brugge (B.A.B.), Acta Malou. Brief van bisschop Malou aan de gouverneur van West-Vlaanderen (16-09-1861)
- 19 Buyck Pieter: ° 23.03.1805, +31.12.1877. Architect.
Op 01-01-1842 wordt hij provinciaal architect voor de sectie Brugge. Werkte in neoclassicistische, neogotische en neoromaanse stijl. (J.V.C. in Nat. Biogr. Woordenboek, t. 10, 1983, p. 82-83.
Tekende o.a. plannen van de kerken van Zedelgem, Eernegem, Oostkamp, St.-Michiels, Waardamme en Dudzele.
- 20 Over Arnould Muscar: zie De Plate, 6de jg, sept. 1977.
Ook: G. Soyer in "Le drame révolutionnaire et Napoléonien à Ostende", Imprimerie centrale, Ostende, 1928, p. 188-214).
- 21 Frédéric Modde: ° 10.10.1814, huwt op 22.10.1862 Clemence Hatse, 5de kind van notaris en burgemeester Hatse, en wordt schoonbroer van onderwijzer Gustave Delafortry, die op 27.09.1867 Juliana Hatse huwde (herbergierster tegenover de kerk). Frédéric Modde was liberaal gemeenteraadslid van

Zedelgem en korte tijd schepen toen de schoolstrijd woedde (1879-1884). Hij was de eerste kapelmeester van de proosdij Veldegem en toezichter op de goederen van de familie Muscar te Veldegem. Stierf in Torhout in 1903.

- 22 Tekst van de gedenkplaat in de kerk van Veldegem:

Bidt voor de zaligheid
M. Philip-Joseph Van Iseghem, overleden te Brugge in 1852
Mejufvrouw Theresia Van Iseghem, overleden te Brugge in 1848
en Mevrouw Rosalia-Eugenia Van Iseghem, weduwe
eerst van M. Van Moorsel,
tweeds van M. Charpentier, overleden te Brugge in 1863,
hunne zuster
M. den Major Adolf-Eugeen Muscar, officier van 't Leopolds Order
Mejufvrouw Adela Isabella Muscar, overleden te Parijs in 1864
en Mevr. Florentina Rosalia Muscar, weduwe
eerst van M. Julius Roussel
tweeds van M. J.O. De Mersseman, overleden te Brugge in 1879,
hunne neef en nichten
en van hunne klein-nichte, nichte en dochter Mevrouw
Julia-Josephiina Roussel, geselne van M. Eugeen Baratte
van Templeuve, overleden te Parijs in 1873
gewezen eigenaars en gevers van den grond waarop die kerk
gebouwd werd ter eere van Onze Lieve Vrouwe
't jaar O.H.J.C. 1863

In 1798 woonden in de Rue Sereminkel (=Apestraat of Brabantstraat te Oostende):

- Willebald J. Van Iseghem, 68 jaar, Deens consul en Thérèse Vander Straeten, 68 jaar, zijn vrouw (°Brugge, woont al 40 jaar in Oostende)
 - Philippe Van Iseghem, 34 jaar, négociant, vrijgezel (° Oostende)
 - Thérèse Van Iseghem, 33 jaar; Louise Van Iseghem, 28 jaar; Rosalia Van Iseghem, 25 jaar, niet getrouwd (R.U.G., handschriftenkabinet nr 1908)
- 23 G.A.Z., Z.861.31, brief van pastoor Vuylsteke aan gemeentesecretaris Michot van Zedelgem (09.03.1864).

**DE OMMELOPER VAN ZEDELGEM
EN DE KAART VAN P.C. POPP
5de Begin, deel 1**

Géry Cappon

(vervolg: Zilleghem, 1994 pag. 96)

De ontsluiting van het 5de Begin wordt gevormd door enerzijds het huidige wegennet van de Zaggebroekstraat, Loppemsestraat en Groenestraat en anderzijds door de Moubeek aan de oost- en zuidoostzijde. Dit gebied omvat ruim 120 ha en beschrijft 160 percelen. De eerste bijdrage van 72 percelen, het oordelijke deel van het 5de Begin, wordt opgenomen in deze publicatie.

*Dit begint noortwest vanden lesten
voorschreven parcheele, west jegens over
't voornoemde Zeggebrouckstraete ende de Oost-
pleyne, tusschen de Oostpleynestraete ende
Willewaertstraete, loopende naer de
Patente tot aenden Thorrouwech ande
noortzijde, de Grootte Beke zeer crom ende
draeyende ande zuutzyde, streckende
metten westhende vele breest ande Ruddervoorde-
straete en is het Begin daer de hofstede
vande hoirs Jacques Lievens ende d'hofstede van
vidua ende hoirs van Lambrecht
Maertens in staen, Vanden noortoosthouck
in.*

Art.	Nrs Popp-kaart	Werk. Opp.	Geta-xeerde opp.	Identificatie	Eigenaar in 1674	Bewoner of gebruiker in 1674
1	688	0-0-42	0-0-14	land	Jan Lievens en Jaecop Lanoye	Jacques Lanoye
2	687	0-1-80	0-1-10	hofstede en land	Jacques Lievens	Jacques Lievens
3	686	3-0-18	1-0-85	land	Mevrouw Van Caprijcke	Mevrouw Van Caprijcke
4	691	0-1-50	0-0-73	land	Dis van Loppem	Dis van Loppem
5	685	1-1-16	0-2-20	land met het toponiem "HET NIEULANT"	Jacop Van Maele	Jacop fs. Aernout Van Maele
6	682, 684	1-2-30	0-2-03	bos met het toponiem "DEN HOEN- COOPEN BUSCH"	Rycqaert Kint	Rycqaert Kint
7	683	0-1-40	0-0-73	bos	Kerk van Zedelgem	Frans Vitse
8	681, 694	7-0-12	4-1-20	land met het toponiem "ROOSENDAELESTIC- KEN"	d'hoirs Jacques Lievens	d'hoirs Jacques Lievens

9	649, 650, 651, 654, 655	3-0-87	1-2-50	land met het toponiem "HET GROOTE ZWAR- TE LANT"	Andries Vandekynderen	Symoen Maené
10	647, 648	0-1-08	0-0-86	land met het toponiem "DE KIRSEBILCK"	Kerk van Zedelgem	Philips Haeghebaert
11	646	0-1-40	0-0-82	land met het toponiem "HET CLEEN ZWARTE LANDEKEN"	Andries Vandekynderen	Symoen Maene
12	645	2-0-16	1-0-30	land met het toponiem "HET SWARTELAND" later "CALVERSTUCK"	liberi Jacques Lievens	liberi Jacques Lievens
13	644	1-0-00	0-1-65	land	Kerk van Loppem	Jan De Ruddere
14	643	4-0-16	2-0-60	land met het toponiem "HET CLEEN CLAEVER STICK"	Ryquaert Kint	Jacop Spint
15	639, 640, 638	7-2-40 = 1-1-00 1-1-00 5-0-40	3-2-54 = 0-1-92 0-1-92 2-1-70	land met het toponiem "HET HOOGHE VELT"	Joos De Ruddere Jan De Ruddere Ryquaert Kint	Joos De Ruddere Jan De Ruddere Jacop Spint

16	474	0-1-16	0-0-44	bos met het toponiem "BRUNWERSBUSKEN"	Rycquaert Kint	Rycquaert Kint
17	472, 473	1-1-88	0-2-46	land	d'hoirs Carel Neels	Jan Decloet
18	468, 469	0-2-13	0-1-10	land	d'hoirs Carel Neels	Jan Decloet
19	467	0-1-00	0-0-55	land	Dis van Zedelgem	Jan Decloet
20	466, 465	2-0-30	1-0-15	land met het toponiem "HET MOERKEN"	Jan Decloet	Jan Decloet
21	464	1-2-96	0-2-93	land met het toponiem "HET MOERKEN"	Jacop Spints	Jacop Spints
22	463	3-0-46	1-2-50	land met het toponiem "DE PATENTE STICX"	Jan Lievens	Jan Lievens
23	458, 459, 462, 547	2-1-22	1-1-95	land met het toponiem "DE PATENTE"	Rycquaert Lievens	Jan Lievens
24	Nr. on- leesbaar	0-1-91	0-1-65	land	Dis van Zedelgem De Cappelerie (0-0-40)	Frans Debusschere
25	479, 483, 482, 484, 485, 486	3-0-74	2-0-05	land met het toponiem "DE PEERDEBILCK"	Rycquaert Lievens	Jan Lievens

26	478		2-0-74	1-0-65	land met het toponiem "HET MEERESTICK"	Jan Lievens	Jan Lievens	Jan Lievens
27	477		4-2-40	2-2-25	land	Joos Lievens	Joos Lievens	Jan Lievens
28	476		4-1-07	2-0-60	land met het toponiem "DE DYCKHAEGHE"	Jan Decloet	Jan Decloet	Jan Decloet
29	470, 471		1-2-62	0-2-20	land en bos met het toponiem "HET MOERKEN"	Jan Decloet	Jan Decloet	Jan Decloet
30	475		1-1-00	0-1-50	land met het toponiem "DEN WERF"	Mevrouw Van Caprijcke	Mevrouw Van Caprijcke	Jacop Spint
31	635, 636		3-0-69	1-1-95	land met het toponiem "DEN WERF"	Kerk van Zedelgem Dis van Zedelgem (0-0-50)	Kerk van Zedelgem Dis van Zedelgem (0-0-50)	Jacop Spint
32	628		2-1-21	1-0-85	land met het toponiem "HET WERFVEKEN"	dhoirs Jacop Lievens	dhoirs Jacop Lievens	dhoirs Jacop Lievens
33	629		0-2-13	0-1-10	weiland met het toponiem "HET CROMME SCHOR- RE MEERSSCHELKEN"	d'hoirs Jacop Lievens	d'hoirs Jacop Lievens	d'hoirs Jacop Lievens
34	633		1-2-68	1-0-30	land met het toponiem "DE WERF"	dhoirs Jacop Lievens	dhoirs Jacop Lievens	dhoirs Jacop Lievens

35	634	0-1-00	0-0-48	land	Kerk van Zedelgem	dhoirs Jacop Lievens
36	631, 642	1-2-08	0-2-25	land met het toponiem "DE WERF"	dhoirs Jacop Lievens	dhoirs Jacop Lievens
37	641, 637	2-0-50	1-0-30	land met het toponiem "DE GOESSTRYN-GHEN"	Ryquaert Kint	Jacop Spint
38	642 (noordelijk deel)	2-0-79	1-0-63	land met het toponiem "DE LIETEN"	dhoirs Jacques Lievens	dhoirs Jacques Lievens
39	659	1-0-58	0-2-20	land met de toponiemen "DEN HOOGEN ACKERE" en "DE POTTERIE-STEERT"	De Potterye in Brugge	vidua Lambrecht Maertens
40	658 (westelijk deel)	0-2-90	0-1-76	land met het toponiem "DE LIESTRYNCK"	libery Jacop Lievens	libery Jacob Lievens
41	656, 658 (oostelijk deel)	3-1-60	2-0-60	land met het toponiem "DE GROTE LIETEN"	Libery Jacop Lievens	libery Jacop Lievens

42	680, 675	4-2-74 = 1-1-00	0-2-20	land met het toponiem "DEN ACKERE"	Octaviaen Van Morisse Jan Slembrouck Pastorij v Zedelgem Kerk van Zedelgem Dis van Zedelgem	Paulus Seye Jan Slembrouck Jan Slembrouck Jan Slembrouck Jacques Lanoye
43	676	0-2-00	0-1-10	bos	Mevrouw Van Caprijcke	Mevrouw Van Caprijcke
44	673, 674, 678	2-0-32	1-0-57	land	Octaviaen Van Morisse Jan Slembrouck (0-1-88) Pauwels Seye (0-1-69)	kerk van Zedelgem
45	695	2-1-70	1-1-73	land met het toponiem "DE HAESEHOVEN"	dhoirs Jacop Lievens	dhoirs Jacop Lievens
46	696, 697	3-1-33	1-2-07	land met het toponiem "DE BUYCXHOF- STEDEN"	dhoirs Jacoop Lievens	dhoirs Jacop Lievens

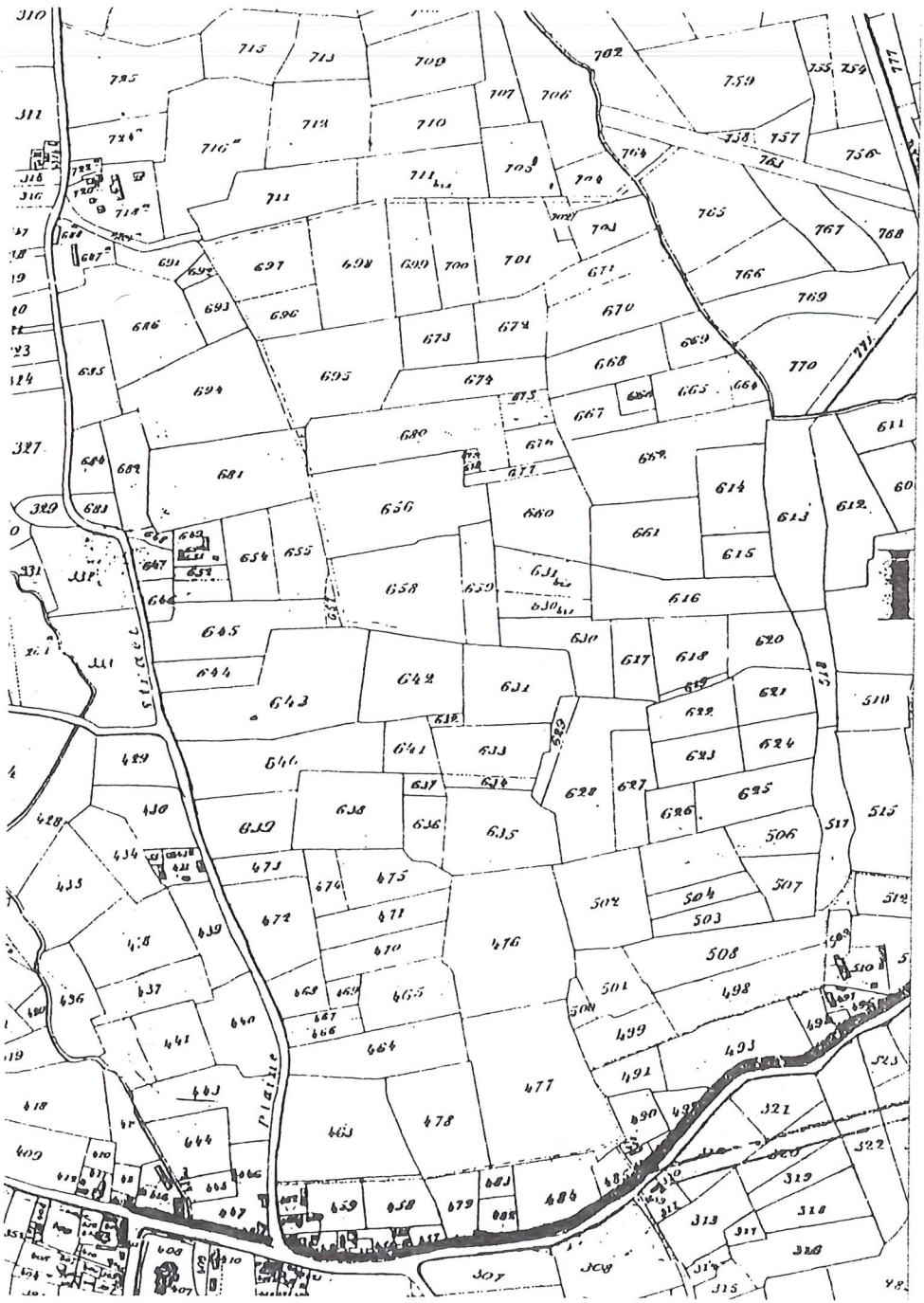
47	698, 699	4-2-77	2-1-15	land	Jo' Boudewijn de Schiere	Jo' Boudewijn de Schiere
48	700, 701			land	Jo' Boudewijn de Schiere	Jo' Boudewijn de Schiere
49	702, noordelijk deel 703	0-2-54	0-1-43	land met het toponiem "HET STEENTIEN"	dhoirs Jacques Lievens	dhoirs Jacques Lievens
50	610, 611	2-2-94	1-1-95	land met het toponiem "DE-STEENKENS"	dhoirs Jacques Lievens	dhoirs Jacques Lievens
51	668, 669	2-0-16	1-0-30	land met het toponiem "HET STEENTIE"	Mevrouw Van Caprijcke	Jacques Lanoye
52	664, 665	1-0-38	0-1-87	land	Mevrouw Van Caprijcke	Jacques Lanoye
53	666, 667	1-0-35	0-1-85	land	Octaviaen Van Morisse	Pieter Maene
54	660, 661, 662	7-0-42	3-1-45	land	Potterie in Brugge	Weduwe Lambrecht Maertens
55	614	1-1-26	0-2-20	land met het toponiem "DE MIDDELBEKE"	dhoirs Jacob Lievens	dhoirs Jacob Lievens

56	615	0-2-40	0-1-32	land		Adriaen Vandewalle	Adriaen Vandewalle
57	616	1-2-72	1-0-16	land		jonkheer Boudewijn de Schietere	jonkheer Boudewijn de Schietere
58	630, 630bis	2-1-65	1-1-40	land met het toponiem "DEN ACKERE"		dhoirs Jacob Lievens	dhoirs Jacob Lievens
59	631bis	0-1-50	0-0-73	land		Kerk van Zedelgem	Kerk van Zedelgem
60	627	1-0-00	0-1-45	land		Kerk van Zedelgem	Kerk van Zedelgem
61	618, 619, 620, 621, 622	6-0-40	3-1-12	land met het toponiem "DE SES GHEMETEN"		Weduwe Lambrecht Maertens	Weduwe Lambrecht Maertens
62	623, 624	1-2-03	0-2-75	land		Pieter Maertens	Pieter Maertens
63	625	0-2-00	0-1-10	land met het toponiem "WITTESTICXKEN"		Kerk van Zedelgem	Weduwe Lambrecht Maertens
64	627	1-0-64	0-1-92	land met het toponiem "DE STRYNCK"		Dis van Zedelgem	Pieter Maertens
65	502	1-1-46	0-2-46	land		dhoirs Joos Lievens	Anselmus Spint
66	506, 625	2-1-83	1-1-40	land		Weduwe Lambrecht Maertens	Weduwe Lambrecht Maertens

67	503, 504	0-2-04	0-1-17	land	Weduwe Lambrecht Maertens	Weduwe Lambrecht Maertens
68	507	0-2-69	0-1-65	land	Weduwe Lambrecht Maertens	Weduwe Lambrecht Maertens
69	498, 508	4-0-80	2-1-25	land met het toponiem "DEN VOORBILCK"	Weduwe Lambrecht Maertens	Weduwe Lambrecht Maertens
70	500, 501	0-1-84	0-0-96	bos met het toponiem "HET ESSENBUSSEL-KEN"	Ryvequaert Kint	Anselmus Spint
71	491, 499	2-0-62	1-0-30	land met het toponiem "DE WAETERPIJ"	Ryvequaert Kint	Anselmus Spint
72	490, 492, 493, 494, 495, 496, 497	4-0-54 = 2-1-00 1-0-00 1-1-54	1-1-40 0-1-65 0-2-50	hofstede en hofplaats	Jan Lievens Ryvekaert Kint Joos Lievens	Jan Lievens Anselmus Spint Anselmus Spint

Bijlagen:

1. Detail van de kaart van P. C. Popp
2. Reconstructie van het eerste deel van het 5de Begin van de Ommeloper op de kaart van P. C. Popp.

310

311

316

317

318

319

320

321

322

323

324

327

329

331

332

333

334

335

336

337

338

339

340

341

342

343

344

345

346

347

348

349

350

351

352

353

354

355

356

357

358

359

360

361

362

785

784

783

782

781

780

779

778

777

776

775

774

773

772

771

770

769

768

767

766

765

764

763

762

761

760

759

758

757

756

755

754

753

752

751

750

749

748

747

746

745

744

743

742

741

740

739

715

714

713

712

711

710

709

708

707

706

705

704

703

702

701

700

699

698

697

696

695

694

693

692

691

690

689

688

687

686

685

684

683

682

681

680

679

678

677

676

675

674

673

672

671

670

669

715

714

713

712

711

710

709

708

707

706

705

704

703

702

701

700

699

698

697

696

695

694

693

692

691

690

689

688

687

686

685

684

683

682

681

680

679

678

677

676

675

674

673

672

671

670

669

700

701

702

703

704

705

706

707

708

709

710

711

712

713

714

715

716

717

718

719

720

721

722

723

724

725

726

727

728

729

730

731

732

733

734

735

736

737

738

739

740

741

742

743

744

745

746

700

701

702

703

704

705

706

707

708

709

710

711

712

713

714

715

716

717

718

719

720

721

722

723

724

725

726

727

728

729

730

731

732

733

734

735

736

737

738

739

740

741

742

743

744

745

746

700

701

702

703

704

705

706

707

708

709

710

711

712

713

714

715

716

717

718

719

720

721

722

723

724

725

726

727

728

729

730

731

732

733

734

735

736

737

738

739

740

741

742

743

744

745

746

700

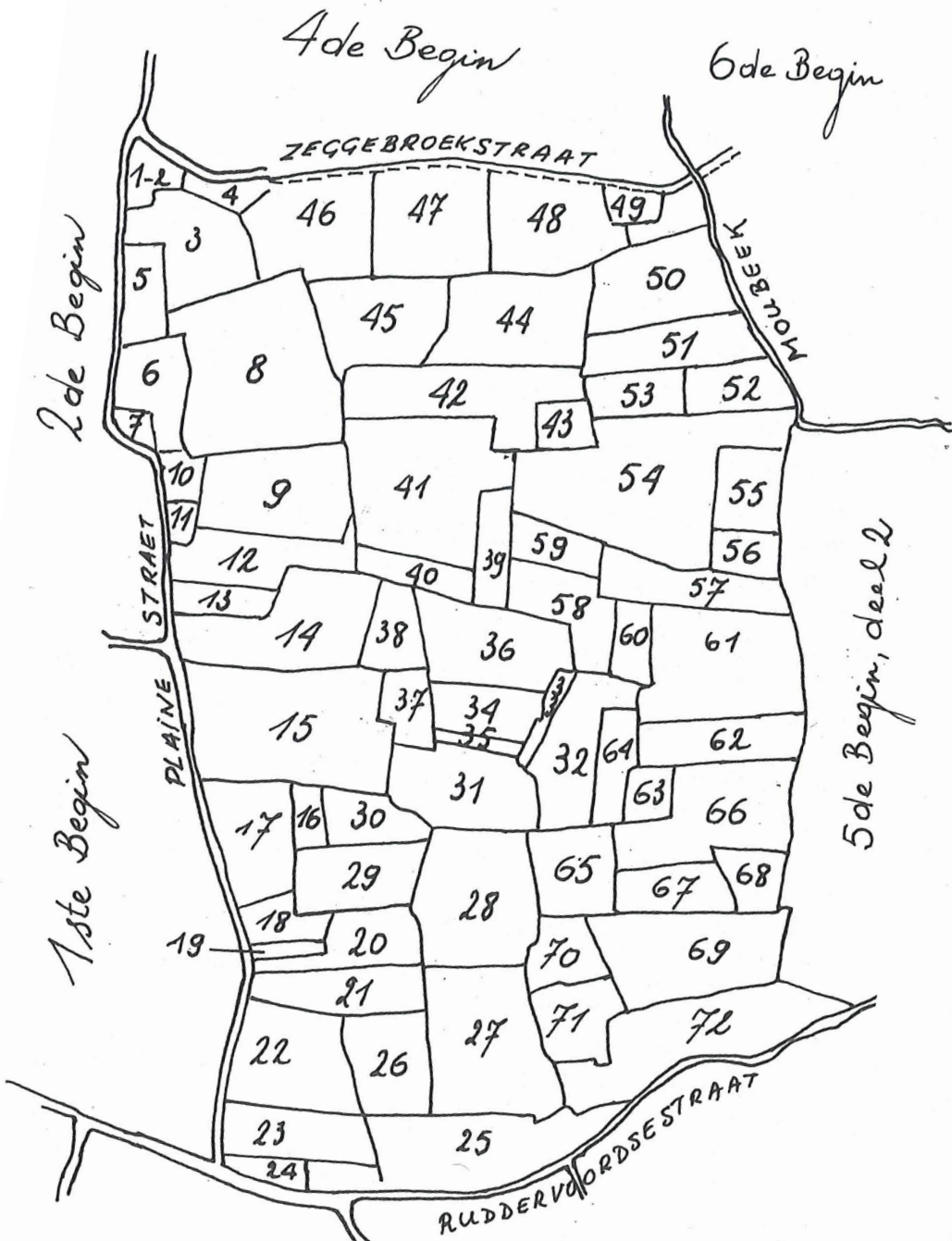
701

702

703

704

7

Nabeschouwingen bij het eerste deel van het 5de Begin

1. De totale oppervlakte bedraagt 157-2-44, verdeeld als volgt:

land:	146 - 1 - 65	weiland:	0 - 2 - 13
bos:	5 - 0 - 32	hofsteden:	5 - 1 - 34

De landerijen omvatten 93 % van de totale oppervlakte. Op één perceel na, de hoek van de Zaggebroekstraat en de Moubeek, zijn alle percelen opgenomen in de Ommeloper. Dit perceel was hoogst waarschijnlijk een moerasgebied en had geen waarde voor de fiscus.

2. De gemiddelde belastingswaarde van de landerijen bedraagt 52% van de werkelijke grootte.
3. In dit gebied is de bebouwing zeer gering. Er worden slechts twee hoeven aangetroffen: enerzijds de hoeve van Jacques Lievens (art. 2) en anderzijds de hoeve van Anselmus Spint (art. 72). M.a.w. op het dorp ten ZO van de kerk was er niet de minste bewoning.
4. Een klein aantal families was eigenaar van de vermelde percelen, enkele "kleinere" buiten beschouwing gelaten. De volgende eigenaars worden aangetroffen:

Zedelgemnaars:

- de erfgenamen van Jacques Lievens
- Jan Lievens
- Rycquaert (Rijkaart) Lievens
- Rycquaert Kint
- de weduwe van Lambrecht Maertens.

Niet-Zedelgemnaars:

- Jonkheer Boudewijn de Schietere, heer van Loppem
- Octaviaan van Morisse
- Mevrouw van Caprijcke

(wordt vervolgd)

